

EEN HELDENSTRIJD

of

DE KAPITEIN DER BOSCHGEUZEN

TWEEDE DEEL

ACHTTIENDE HOOFDSTUK

HET EINDE

Vier mannen traden een herbergje tusschen Eecloo en Maldeghem binnen en verzochten den waard hun spoedig een kloek maal te verschaffen, daar ze gehaast waren om hun reize te vervolgen.

Na gegeten te hebben vertrokken de vreemdelingen onmiddellijk, ofschoon ze er zeer vermoeid uitzagen.

De eerste schaduwen van den avond zonken reeds over de heide van 't Meetjesland.

— Nog drie uren, broederen, en we zijn veilig te Sluis, ze de grootste van het viertal.

— We mogen niet toeven, kapitein, want wellicht zit de vijand ons op de hielen, sprak een tweede.

Blommaert en zijn vrienden — onze lezers hebben hen reeds herkend — waren dus nabij hun bestemmingsplaats en ze wisten, dat ook te Sluis de harten warm klopten voor Oranje. Daar zouden zij hun worsteling voortzetten... Olivier was niet bij hen, hij had een anderen weg gekozen.

— Waar is de roode krijgsman? vroeg Blommaert verast... Hij is in de herberg achtergebleven!

— Altijd onvoorzichtig, gromde Wybo. Wij moeten niet toeven.

— Ginds komt hij al, sprak Van den Ryne.

De geheimzinnige jongeling, die nog niet had willen zeggen, wie hij was, scheen zeer verschrikt.

— Wij worden bespied! riep hij gejaagd. Toen we de herberg verlieten zag ik een boer langs achter wegsnellen, en ik herkende in hem pater Antonius.

— Pater Antonius! herhaalden allen.

— Dan worden we achtervolgd, zei Blommaert.

— Voort! drong Wybo aan. De duisternis zal ons beveiligen en ginds zie ik bosschen.

De vluchtelingen verhaastten hun schreden; de roode krijgsman liep naast den kapitein, als zocht hij, de onverschrokken spion, de rustelooze strijder, nu bescherming.

Herhaaldelijk zag hij om.

— Ze komen! riep hij eensklaps.

't Was of in 't Oosten een donkere wolk afzette.

— 't Zijn ruiters, sprak Blommaert.

— Vlug! riep Wybo weer.

— Ze zullen ons spoedig ingehaald hebben, hernam de hoofdman kalm. En we zijn vrienden, gij hebt mij trouw gezworen en ik heb recht over uw leven te beslissen. Drukt mij de hand tot vaarwel en vervolgt uw reize... Ik zal den vijand ophouden... mij vooral zoekt hij! Ik wil, dat ge mij gehoorzaamt.

Fier stond hij daar, de aanvoerder der Geuzen, en al

naderde snel de dood, toch lag een trek van heiligen vrede op zijn gelaat.

— Ik blijf bij u! kreet de roode krijgsman.

— Ik ook, zei ieder der anderen.

— Vrienden, zijt ge mij geen gehoorzaamheid verschuldigd? vroeg Blommaert ongeduldig. Gaat heen... ja, ook gij, trouwe helper, voegde hij er tot den rooden krijgsman bij. Maar deze greep Blommaerts hand en de drukking drong den kapitein tot in 't diepste zijner ziel door.

— Ik blijf! zei de onbekende. Ik wil ongehoorzaam zijn!

Duidelijk teekenden de ruiters zich nu af op de naakte heide.

— Ze naderen snel, zei Wybo, rondziende. Daar staat een hofstedeke, vervolgde hij met nieuwe hoop. Laten wij er ons verbergen, wellicht stormen de vijanden voorbij.

— Ons verbergen of er sterven als mannen! hernam Blommaert. Ik wil niet als een hond neergehouden worden, de Spanjaard moet mij de gelegenheid bieden, te sterven gelijk het een moedigen Boschgeus betaamt.

De vier mannen begaven zich naar de hoeve, die verlaten bleek. Het enge woonhuis verkeerde in een bouwvalligen staat en zou niet lang een aanval weerstaan.

Een deur slechts verleende toegang tot het armzalig gebouw, en die werd versterkt. Een verweerd raam zag op de heide uit.

Droomend strekte zich de vlakte uit, ginds heel verre, begrensd door de zwarte lijn van een bosch. O! hadden ze dat woud kunnen bereiken... maar nu was het te laat.

De wind voer over de heide welke door haar najaarskleed nog bekoorlijk getooid was.

Maar Blommaert zag slechts het ledige van den ondankbaren grond, die buiten zijn kruid alleen een mismaakten heester of een dwergachtig boompje droeg — en de heide leek hem een beeld toe van wat 't arme Vlaanderen worden zou, een woestenije, dor, onvruchtbaar, ontvolkt!

En Blommaert droomde met de heide mede. Hij had het raampje geopend en snoof wellustig de frischheid van den avond op. En 't was of het windje hem een naam toefluisverde, die zijn harte trillen deed, 't was of Agnes zelf hem glimlachend tegemoet trad, gehuld in een blank gewaad, de

armen uitgestrekt, hem zôd wenkend te komen naar dat beter oord, waar geen smarte geleden, geen klachte geuit, geen traan geschreid wordt. En Blommaert beefde van ontroering... Ja, de dood stormde hem tegen... maar de dood zou hem weder vereenigen met de geliefde, een eind maken aan de scheiding, alles weer effenen gelijk de waterspiegel van een vijver.

En zonder te blozen mocht hij heengaan... neen hij voelde geen berouw over zijn keuze. Alles had hij verloren en toch was hij rijk! Hij mocht het dien Spanjolen toeroepen, toeschreeuwen, het hun toebulderen, dat hij Geus was, en geloofde wat hij wilde, en als vrij man stierf, zonder ooit zijn geest, zijn ziel te hebben laten binden!

— Ze komen en weten dat we hier zijn, zoudt gij het raam niet sluiten? vroeg stil de roode krijgsman.

— Ga, ze zijn daar! kreet Blommaert. Vrienden, nog kunt gij vluchten, ik alleen zal hen tegemoet treden. Kasper, gij hebt vrouw en kinderen...

— Verzwaar mijn doodsure niet, door mij hen te herinneren. Jacob. Ik mag niet heengaan... mijn kinderen zullen strijden en hun plicht kennen als hun vader. Wij blijven allen, nietwaar, makkers!

— Ja! klonk het dreunend.

— Welnu het zij zoo... samen streden we, samen zullen we moedig sterven.

De roode krijgsman stak zijn vuurroer door een gebroken vensterruit.

— Ze hebben ons gezien, laten wij het eerste schot lossen, zei hij vluchtig.

Zijn kogel wierp een ruiter neer... Een vaste hand had het schot gelost.

De Spanjaarden huilden van woede.

Beef, Satan, Hij die ons geleidt
Zal u de vaan doen strijken!
Delf vrouw en kind'ren 't graf.
Neem goed en bloed ons af,
Het brengt u geen gewin:
Wij gaan ten Hemel in,
En erven koninkrijken.

Zoo zong Wybo, terwijl zijn oogen schitterden van heilige geestdrift.

Een salvo der ruiters antwoordde...

Toen steeg een helsch gelach uit de Spaansche bende op...

— Het huis staat in brand! riep Van den Rijne.

— Beter in de vlammen dan onder de bijl van den beul te sterven! antwoordde Blommaert.

Het dak was in brand geschoten, en een luid geknetter getuigde, dat de vlammen in 't droge riet een voortreffelijk voedsel vonden. Maar de Geuzen bleven bedaard.

De roode krijgsman alleen scheen diep ontroerd...

Nu zou hij zijn geheim openbaren, zich bekend maken...

Nog even blikte hij door 't raam...

Was het om zich te verzekeren, dat er geen andere uitweg meer was dan de dood... dat waarlijk de ure geslagen was om te ontdekken wie hij was...

Een kogel verbrijzelde de ruit.

— Weg! kreet Blommaert en hij wilde den rooden soldaat ter zijde trekken.

't Was te laat!

De kogel raakte den dapperen jonkman... Der Geuzen klokste helper stortte neer...

— Getroffen... in 't hoofd! gilde Blommaert...

De gewonde glimlachte nog... poogde den zwaren helm te verwijderen...

Blommaert boog zich, om hem bij te staan en rukte 't hoofddeksel af...

Lange lokken ontwarrelden zich... een knevel viel af...

De kapitein sprong met een schreeuw van verbazing recht.

— Makkers, riep hij, de roode krijgsman is een vrouwe!

De gewonde schoof heur haren terzijde.

— Veerle! gilde Blommaert. Veerle, gij!

En weenend van diepe ontroering zonk hij nevens Descheppers dochter neer, steeds herhalend:

— Veerle... Veerle!

En ook de anderen vergaten een oogenblik, dat ze op den drempel der eeuwigheid stonden en omringden bewogen de stervende maagd.

— Blommaert... murmelde ze... ge waart er bij, toen we moeder uit de Schelde haalden. Toen zwoer ik haar te wre-

ken... ik deed het anders dan vader... uw woord en dat van Wybo hadden diepen indruk op mij gemaakt...

— En gij waart het, die ons zoo moedig hebt geholpen... Veerle, dappere, edele Veerle! Gij waart 't eene oogeblik de dapperste aller krijgslieden... 't andere de teedere dochter, die een vader tot rede zocht te brengen... en dikwijls ver-toefdet ge bij uw broerkens en zusterkens...

— Als er gevaar dreigde vermomde ik mij... dan was ik soldaat... liever bleef ik Veerle... maar 'k ben tevreden... ik heb mijn plicht gedaan, hernam zij op zwakken toon.

— En waarom volgdet gij ons, Veerle? vroeg Blommaert. Waarom bleef ge niet in 't woud... Zoo jong nog en reeds sterven... omkomen in de vlammen... het is al te zwaar!

En de kapitein snikte van wanhoop...

— Jacob... fluisterde ze... Jacob, ik streed uit plicht... maar toen gij teruggekeerd zijt uit den vreemde... toen ik u dikwijls zag... nu mag ik het zeggen... toen beminde ik u... Ik heb mijn gevoel verborgen... gij behoortet nog aan uw dierbare Agnes... maar nu mag ik het wel zeggen, nietwaar? En omdat ik u beminde, kon ik niet van u scheiden... Mis-schien heb ik slecht gedaan... vader broerkens, zusterkens...

Zij kon niet voortgaan... hijgend lag ze op den leemen vloer.

— Veerle, Veerle! snikte de Geuzenhoofdman... Had ik alles geweten... ik zou u gedwongen hebben in 't woud te blijven... Veerle lief! Zoo jong nog en reeds sterven... Barmhartige God, wij zijn bereid, maar kunt Gij haar niet sparen...

En de kapitein nam de tengere gestalte in zijn armen en zoende haar op 't voorhoofd... en 't bloed harer wonde kleurde zijn lippen... Agnes, Veerle... Veerle, Agnes... voor mij zijt ge één... beiden hielpt ge mij... wat is liefde... liefde is elkaar bijstaan in de vervulling der plichten... Agnes, Veerle... Veerle, Agnes... Veerle, gij lijdt veel, nietwaar?

Maar zij schudde ontkennend... en een glimlach speelde om haar lippen...

Ze poogde de handen te vouwen, sloeg de oogen opwaarts en prevelde de lippen...

— Gij vraagt mij te bidden, zei Blommaert...

De maagd knikte...

Maar Wybo was reeds op de knieën gezonken... en hij herinnerde zich woorden uit 't Verboden Boek... en luide klonk zijn kloeke vaste stem boven 't geknetter der vlammen : « De Heere is mijn Herder.

Al ginge ik ook door het dal der schaduwen des doods, ik zoude niet vreezen...

Want Gij zijt bij mij...!

Uw stok en Uw staf vertroosten mij...» En op meer over-tuigden toon nog herhaalde deze stoere Geus... echtgenoot en vader, die vrouw en kinderzens teer beminde :

— De Heere is mijn Herder...

Al ginge ik ook door het dal der schaduwen des doods, ik zoude niet vreezen!

En dan gedacht hij de geliefden in 't woud achter gelaten en vol geloof zei hij :

— Vader in den Hemel... Uw wille geschiede...

Ontferm u over mijn vrouw, over mijn arme kinderzens... ontferm u over onzen broeder Deschepper... over zijn kin-derkens... over de geliefden van broeder Blommaert en Van den Ryne... ontferm u over onze ziele!

Veerle prevelde nog met de lippen.

— Verstaat gij mij? vroeg Wybo ernstig. Zij knikte...

— Ontvang mijn zegen... ik ben hier de oudste... een priester hebben we niet noodig... wij biechten tot God... wij hebben het goede betracht maar we zijn zwakke menschen...

En de Boschgeus, de nederige, edele Wybo, die zich steeds op den achtergrond gehouden had, waar er te bevelen, maar altijd vooraan stond als er te strijden was... Wybo legde zijn handen op Veerle's bebloed voorhoofd en plechtig sprak hij :

— Heb dank... voor alles wat gij voor onze heilige zaak deedt... uw ziele scheidt in vrede en ontmoete haar Schep-per hierboven... 't Is nog donker nu... de vijand juicht... maar eens zal de dag komen, dat ieder God zal dienen naar hij verkiest, dat er vrijheid zal zijn van geloove... En voor die heilige zaak offeren wij bereidwillig ons bloed!

— Amen! zei Blommaert.

Veerle's oogen glinsterden en drukten uit, wat de lippen niet meer konden zeggen : dat er berusting en vrede in haar was.

Maar de vlammen knetterden akeliger en hun gloed bescheen de groep, kleurde gansch de kamer bloedrood, wierp grillige figuren op de plaasteren wanden, weerkaatste in 't kleine raam... Vonken vielen omlaag, splinters, brandend stroo en hout, en Blommaert boog zich over de maagd om haar met zijn lichaam er voor te beveiligen en haar zonder meer pijnen te laten sterven.

— Barmhartige God, neem haar weg! Neem haar tot u, voor het dak instort! smeekte hij luid.

Veerle sloeg de oogen naar den fellen gloed, die haar hinderde.

En toen de Geuzenhoofdman zich nog dieper bukte, zag hij een schaduw neerdalen, langzaam, als zwevend, tot ze over Veerle's gelaat gleed en weer verdween... maar nu had dat gelaat geen uitdrukking meer en de blik der oogen, die weer open waren, was gebroken.

— Ze is heen! mompelde Blommaert ontroerd. Wie is het... Agnes of Veerle... och, zij zijn één voor mij... Veerle deed me aan Agnes denken...!

De Geus voelde niet, dat vonken reeds zijn haar verzengden, hem de kleederen schroeyden, als gloeiende ijzers in zijn vleesch persten, maar vol geestdrift snelde hij naar het raam, wierp het open en schreeuwde, dat het helmde over de heide:

— Leve de Geus!

De ruiters antwoordden niet. Gevoelden ze eerbied voor mannen, die zoo konden sterven? Zij moesten geen aanval meer wagen, want het vuur was hun onverbiddelijke bondgenoot. Maar toch hadden ze verwacht, dat de vluchtelingen op 't laatste oogenblik naar buiten zouden stormen... En nu klonk het hun fier tegen, fier-dreunend door den avond: « Leve de Geus! »

In den hoek, beschenen door de vlammen lag het lijk der dappere Geuzenmaagd! De drie mannen knielden naast elkander en baden...

Een luid gedruisch deed zich hooren. Het dak stortte in, de muren waggelden, steenen ploften neer, en vonken spatten naar alle zijden, tot na een korte pooze de vlammen weer opschoten en de heide gruwelijk verlichtten...

Maar boven 't gedruisch hadden de Spanjaarden geen angstkreet gehoord! (1)

De vlammen waren gedooft en eenige krijgslieden zochten naar de lijken.

De puinhoop was maar klein en spoedig waren de dooden gevonden...

— De roode krijgsman! juichte een monnik die zijn boerenmantel afwierp. H. Maagd het is een vrouw! Het is Veerle Deschepper!

De Spanjaarden rukten nader en zagen verbaasd toe.

— En hier ligt Blommaert! jubelde pater Antonius, want hij was de geestelijke. Hier ligt de aartsketter!

— Stil, stil! zei een soldaat op gedempten toon, en hij wees naar een jongeling, die ontroerd het gansche drama aangestaard had.

Maar pater Antonius luisterde niet naar de waarschuwende stem, en boog zich over 't lijk van den Geuzenhoofdman.

— Misschien is er nog leven in... mompelde hij, en dan is mijn wrake vreeselijk! Blommaert! schreeuwde hij... Blommaert, uw zoon is bij ons, uw zoon hielp u bevechten!

Een rauwe kreet weerklonk... Een zwaard verhief zich en de monnik viel met gekloven schedel op het lijk van den Geus.

— Monster! gilde een jonkman, de rechter van Antonius. Monster, daar hebt ge uw straf... Ha, mijn vader ligt daar... mijn vader! huilde hij als waanzinnig. En ik werd bedrogen... men zei mij dat mijn vader door de Geuzen vermoord was!... Vader, vader... vergiffenis, ik werd misleid! jammerde de ongelukkige.

— Neem hem gevangen! gebod de krijgsoverste.

— Mij gevangen nemen... omdat ik mijn vader wreekte... Voortaan ben ik een Geus! Leve de Geus! klonk het fier — en Pauwelken Blommaert wendde zijn paard en reed spoor-slags heen.

— Achtervolgt hem! riep de overste...

— Laat hem gaan! kreet een der Spanjaarden. Die ver-

(1) De anderen als Jacob Blommaert meenden in Zeeland te geraken, maar werden in een hoeve bij Eecloo omsingeld en, zich niet willende overgeven, in 't huis verbrand.

vloekte monnik heeft zijn loon, en hij gaf het lijk een stamp, zoodat het terzijde rolde.

Eenige ruiters zetten Pauwelken na, maar keerden zonder gevangene terug.

De sterren tintelden nu aan 't uitspansel en een zachte glans verspreidde zich over de heide, als ware dezer vrede nimmer gestoord geworden.

De Spanjaarden, reeds gewoon lijken langs den weg te laten liggen, keerden over Eecloo naar Gent terug.

Maar in den nacht, toen het windje de kruidjes ritselen deed, en de krekels schuifelden in 't gras, toen de diepste stilte heerschte in den ganschen omtrek, kwam een ruiter bij de verbrande hoeve.

Hij sprong op den grond, bond zijn paard aan een boom en maakte een spade los, die op den rug van het dier bevestigd was.

Hij stak de schop in den grond en boog zich over de dooden.

Aandachtig bezag hij hen... dan knielde hij naast Blommaert neer...

Hij reinigde 't gelaat met een doek van asch en koolzwart... en kuste het innig...

— Vader, arme vader... snikte hij... Wat heeft men uw Pauwelken bedrogen... Men had mij gezegd, dat gij door de Geuzen gedood waart geworden... en moeder ook... en nu vind ik u hier! O! had ik het geweten... had ik de waarheid geweten... ik zou me aan uw zijde geschaard hebben... had ik alles geweten... toen wij deze hoeve omsingelden! Vader, ik ken uw godsdienst niet... ik weet evenmin waarvoor gij streedt... maar uw vijanden veracht ik, want monsterachtig bedrogen zij mij... en vader, edele, brave vader, dien ik me nog zoo goed herinner van toen ik een knaapje was, vader, de zaak, waarvoor gij streedt moet een goede zijn... en uw Pauwelken zal uw werk voortzetten, dat zweert hij hier bij uw lijk! En waar is moeder... O! mocht zij nog leven en in mij een verdediger vinden.

Pauwelken deed zijn mantel af en wikkelde er zijn vader in...

Lang aarzelde hij eer hij het lijk geheel bedekte.

Dan stond hij op en koortsachtig greep hij de spade en weenend delfde hij een graf...

— 't Moet groot zijn... snikte hij... vader en zijn medestrijders zullen ook te zamen rusten.

Lang duurde het eer de kuil gereed was... en dan sleepte de jonkman de dooden naar hun rustplaats, eerst Van den Rijne, dan Wybo, dan Veerle...

Nogmaals sloeg hij den mantel om en nogmaals kuste hij zijn vader... en tranen vielen op het gelaat van den Geuzenkapitein... heilige tranen!

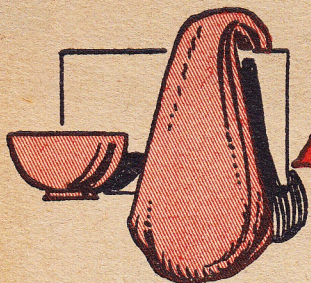
— Vader, vader! riep Pauwelken wanhopig...

Eindelijk was ook deze pijnlijke taak verricht... Geruischloos schier viel de aarde in de gemeenschappelijke groeve der Boschgeuzen...

Pauwelken ontbond zijn paard en reed heen... En het Meetjesland lag droomend in den plechtigen nacht... en rond de hoeve was 't doodstil.

EEN

HELDEN

STRIJD

*of de kapitein
der boschgeuzen*

door A. HANS

EEN

HELDENSTRIJD

OF

De Kapitein der Boschgeuzen

door

A. HANS

EVANGELISATIE DRUKKERIJ

Groendreef, 67, Brussel

1926